7/12877

T.C
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

SAYI : B 14 0 BHİ 0 00 00 02- 230
KONU : Yazılı Soru Önergesi

10 -04- 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İLGİ:14.03.2006 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/12877-19363/49121 sayılı yazınız.

Malatya Milletvekili Süleyman SARIBAŞ'ın, "fındık borsası kurulmasına ve Fiskobirlik'in mali durumuna" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/12877) esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin cevaplarımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ali COŞKUN
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ek: 4 sayfa önerge cevabı

Gereği :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/17877

MALATYA MİLLETVEKİLİ SAYIN SÜLEYMAN SARIBAŞ'IN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLARIMIZ

CEVAP 1- 2

Karadeniz Bölgemizin büyük çoğunluğunda üretimi yapılan fındık ürünü hem halkımızın geçim kaynağı olması hem de ülkemize sağladığı ihracat geliri ile önemli kaynaklarımızdan biridir. Bu alanda faaliyet gösteren Fiskobirlik de bugün 11 ilde 50 bağlı kooperatifi ile yaklaşık 240.000 üretici ortağa hizmet vermektedir.

Fındıkta yıllar arası rekolte miktar farklılıklarına göre arz-talep dengesizliği oluştuğundan ve buna bağlı olarak da fiyat dengesizlikleri yaşandığından ürünün daha uzun süre sağlıklı muhafazasını sağlamak ve ticaretini kolaylaştırmak amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

Bilindiği üzere, alım satımı gerçekleştirilen fındığın tescili ticaret borsalarında yapılmakta, referans fiyatlar borsalarda oluşmaktadır. Günümüzde e-ticaret yoluyla tüm dünyanın pazar olduğu bir dönemde, ülkemiz ticaret borsalarının da ürünlerin arz ve talebinin bir araya geldikleri mekanlar haline getirilmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmıştır. Bu ihtiyaçtan hareketle Bakanlığımızca başlatılan "Ürün Borsalarını Geliştirme Projesi" kapsamında pilot borsaların, numune alma, laboratuar, satış salonu ve bilgi işlem alt yapılarında iyileştirmeler yapılmıştır.

Ayrıca bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösterebilecek anonim şirket statüsünde örgütlenecek ürün ihtisas borsalarının kuruluşuna ilişkin yasal alt yapı da tamamlanmıştır. 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanununun 53. maddesinde ürün ihtisas borsalarının kuruluşu düzenlenmektedir. Ayrıca yine uygulamaya yönelik, "Ürün İhtisas Borsaları Genel Yönetmeliği", "Ticaret Borsalarında ve Ürün İhtisas Borsalarında Alivre İşlemlere İlişkin Yönetmelik" de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ürün İhtisas Borsalarının kuruluşuna, ekonomik gereklilik, durum ve gelişmelerin uygun olması, borsada işlem görecek ürün, ürün senedi veya alivre sözleşmelere ilişkin piyasa yapısının ve derinliğinin, beklenen işlem hacminin mevcut bir borsadan ayrı olarak borsa kurulmasını gerektirecek nitelik ve düzeyde olması durumunda izin verilecektir. Bu çalışma ile ülkemizdeki zayıf, verimsiz ticaret borsalarının birleşmelerine de imkan tanınması, elektronik ticaretin gelişerek ürün ticaretinin yaygınlaşması, borsaların gerçek işlevlerine dönmeleri, modern bir yapıya kavuşmaları hedeflenmiştir. Ticaret borsaları kurulmuş veya kurulacak ürün ihtisas borsalarına ortak olabilecek veya acentesi olarak çalışabilecektir.

Ürünlerin fiili anlamda taşınmadan senet üzerinden satışına imkan verecek lisanslı depoculuk sisteminin oluşturulmasına yönelik mevzuat altyapısına ilişkin çalışmaların önemli bir bölümü Bakanlığımızca tamamlanmış durumdadır. Bu kapsamda, 5300 sayılı "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu" ve buna ilişkin tüm ürünleri kapsayan yatay düzenlemeleri içeren yönetmelikler ile "Hububat,

Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Yönetmeliği" ve "Pamuk Lisanslı Depo Yönetmeliği" yayımlanmıştır.

CEVAP 3- 4- 5

Bilindiği üzere, 16 Haziran 2000 tarihinde yürürlüğe giren 4572 sayılı Kanun, tarım satış kooperatif ve birliklerinin yeniden yapılanması için yasal bir çerçeve oluşturarak, bu kuruluşları etkin ve sürdürülebilir bir şekilde özerk ve malî yönden bağımsız kılmayı amaçlamaktadır.

Bu çerçevede alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi konularında çalışma, inceleme ve önerilerde bulunmak üzere Yeniden Yapılandırma Kurulu oluşturulmuştur.

Birlik ve kooperatiflerin, yürütülecek yeniden yapılandırma projesi kapsamında sağlanan yardım ve desteklerden yararlanma usul ve esasları, 2001 yılında Yeniden Yapılandırma Kurulu ile birlikler ve kooperatifler arasında imzalanan "Katılım Protokolleri" kapsamında belirlenmiştir.

Yeniden yapılandırma sürecinde Fiskobirlik'e Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kaynaklarından kredi kullandırılmış ve Birliğin mali yapısı üzerinde olumsuz bir etki yaratan personel tazminatları karşılanarak, Birliğin yeniden yapılandırma süreci desteklenmiştir.

Bu süreçte DFİF kaynaklarından Fiskobirlik'e ertelenenlerle birlikte kullandırılan kredilere ilişkin bilgiler aşağıya çıkartılmıştır.

Fiskobirlik'in 2000 Yılı Sonrasında Ertelenenlerle Birlikte Kullandığı DFİF Kredileri (Bin YTL)					
2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
99.003	118.059	216.866	306.801	236.015	167.774

Birliğin yeniden yapılandırma çalışmalarında kaydettiği aşama dikkate alınarak, Fiskobirlik ile Yeniden Yapılandırma Kurulu arasında Kasım 2005'te Birliğin yeniden yapılandırma programı dışına çıkartılmasına yönelik bir Protokol imzalanmıştır. Protokol ile Fiskobirliğin mali yapısının kuvvetlendirilmesine yönelik nihai tedbirler hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede;

a) 31.12.2005 tarihi itibariyle Fiskobirliğin;

- 133.405.709,80 YTL tutarındaki köprü kredisi hesabı,

- 01.05.2000 öncesi kullandırılan ve bakiyesi 1.163.099.300,76 YTL olan DFİF kredi hesabı ile

- 01.05.2000 sonrası kullandırılan ve bakiyesi 167.773.584,05 YTL olan DFİF kredi hesabının

mahsup ve terkin işlemleri 02.01.2006 tarihi itibariyle gerçekleştirilmiş olup, Birliğin Devlete olan bütün borcu silinmiştir.

b) Birliğin özel bankalara olan bakiye borçlarının üstlenilmesine yönelik süreç de tamamlanmıştır. Fiskobirliğin Yapı ve Kredi Bankası A.Ş'ye 152,4 milyon YTL ve TMSF' ye Pamukbank için 161.1 milyon YTL olmak üzere toplam 313.6 milyon YTL borcu, 30.12.2005 tarihinde ihraç edilen Özel Tertip İç Borçlanma Senetleri ile Hazine tarafından tasfiye edilmiştir.

Öte yandan Birliğin mali yapısı üzerinde olumsuz bir etki yaratan personel tazminatları ile ilgili olarak işten çıkartılan toplam 1381 personele karşılık Hazine'den toplam 18.424.756.-YTL destek sağlanmıştır.

Tarım satış kooperatifleri birliklerine DFİF'den kullandırılan ürün alım kredileri çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararlarına göre gerçekleştirilmektedir. Nitekim 23.05.2005 tarih ve 2005/8839 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında tarım satış kooperatifleri birliklerine kullandırılacak DFİF kredilerinin esasları belirlenmiştir. Burada kullandırılacak kredilere T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin cari tarımsal kredi faiz oranının % 75'i oranında değişken yıllık basit faiz uygulanacağı belirlenmiştir. Birlikler de çıkarılan bu kararlar çerçevesinde kullandıkları kredileri vadelerinde ödemekle yükümlüdürler.

Yapılan bu destekler Birliğin öz sermaye yapısı güçlendirilerek üreticilerin ürünlerini daha iyi şartlarda değerlendirmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılması ve devlete yük olmadan faaliyetini sürdürmesinin sağlanması amacıyla yapılmıştır.

Yapılan düzenlemeler ile borçsuz bir bilançoya sahip olan Fiskobirlik özel bankalardan borçlanabilecektir. Ancak, Fiskobirlik ürün alımlarında son 4 yılda DFİF kredisi ve öz kaynaklarını kullanmış, şu ana kadar özel bankalardan herhangi bir kredi kullanmamıştır.

CEVAP 6

Fiskobirlik'in son 4 yıldaki faaliyetleri sonucunda oluşan mali yapısına bakıldığında, 2001/2002 döneminde brüt olarak ve net olarak zararda olduğu, 2002/2003 döneminde brüt olarak karda, net olarak zararda olduğu, ancak büyük miktarlara ulaşan finansman giderleri dahil edilmediğinde karda olduğu, 2003/2004 döneminde brüt olarak ve net olarak zararda olduğu, 2004/2005 döneminde hem brüt olarak hem net olarak karda olduğu gözlenmektedir.

CEVAP 7- 8- 9

Bilindiği üzere, fındık üreticileri mahsullerini hasattan sonra kabuklu halde satmaktadırlar. Fındıklar bu haliyle her yıl piyasada gerçekleşen arz ve talebe göre farklı fiyatlardan işlem görmektedir. Bu fındıklar belli oranlarda randımanla kırılarak iç fındık haline getirilmekte ve çerezlik olarak tüketim için ayrıca kavurma işlemine tabi tutulmaktadır. Bu işlemler sırasında ürün ağırlık kaybına uğramaktadır. Daha sonra

7/17877

piyasa aktörleri tarafından satışı yapılmaktadır. Burada serbest piyasa kuralları işlemektedir. Kabuklu fındık fiyatı ile kavrulmuş olarak satışa arz edilen mamul arasındaki fark bu şekilde teşekkül etmektedir.

Tarım satış kooperatifleri birliklerinin özerkleşmesi ile birlikte, Fiskobirlik'in ne kadar ürünü hangi fiyattan alacağı, aldığı ürünü hangi fiyattan satacağı ve bu ürünleri nasıl değerlendireceği tamamen Birlik Yönetim Kurulunca belirlenmektedir. Yapılan işlemlerin tüm sorumluluğu da Birlik Yönetim Kuruluna aittir.

Fiskobirlik, fındık ile fındık mamulü ürünlerini oluşturmak ve bunları değerlendirmek için çeşitli şirketler kurmuştur. Bu şirketlerden en önemlileri Fiskobirlik Entegre Fındık İşleme Tesisleri San. Tic. A.Ş., Ordu Yağ Sanayi A.Ş. ve Fiskomar Gıda Temizlik ve Marketçilik Tic. A.Ş. dir. Zincir market şeklinde faaliyet gösteren Fiskomar A.Ş. hali hazırda genellikle Karadeniz bölgesinde yerleşik 34 şubesi ile yaygın bir örgütlenmeye sahiptir. Fiskobirlik ürünlerinin satışını kısmen bu marketler ve bayileri aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

Bununla birlikte fındık ve mamullerinin yurtiçi tüketimi oldukça düşük seviyelerde kalmakta ve büyük çoğunluğu yurtdışına ihraç edilmektedir. Fındıkta bazı yıllarda yaşanan üretim fazlalıklarını değerlendirmek açısından yurtiçi tüketimin arttırılması önem taşıyan bir husustur.

CEVAP 10

Türkiye fındık rekoltesi yıllar itibariyle değişiklik göstermektedir. Aynı şekilde Birliğin mali durumuna bağlı olarak Fiskobirlik'in aldığı ürün miktarları da değişiklik göstermektedir. Son dört yıldaki Türkiye rekoltesi, Birliğin alım miktarı ve Birliğin toplam içerisindeki paylarına bakıldığında, Fiskobirlik'in 2001 yılında Türkiye rekoltesinin % 18,28'ini aldığı, 2002 yılında toplam rekoltenin % 7,82'sini aldığı, 2003 yılında toplam rekoltenin % 1,60'ını aldığı 2004 yılında toplam rekoltenin % 4,70'ini aldığı görülmektedir. 2005 yılında ise, 17.03.2006 tarihi itibariyle Birliğin 50.807 ton kabuklu fındık alımı yaparak toplam rekoltenin yaklaşık % 10,5'ini mübaya ettiği görülmektedir.

Türkiye rekoltesi içerisinde Birliğin alım miktarı düşük oranlarda kalmaktadır. Ürün büyük oranda Birlik dışındaki tüccar tarafından satın alınmaktadır. Bu alımlar ve fiyatları da arz ve talep durumuna göre serbest piyasa şartlarına göre oluşmaktadır.